

کتابِ معلّم

جلد اوّل

مهارت‌های پایه

(مشاهده، توصیف، بازاندیشی، روایت پژوهی، گدگذاری، گزارش‌نویسی)

ویژه دوره‌های کاروفنی، کارآموزی و ضمن خدمت

تألیف: دکتر محمد فقیری

عضو هیأت علمی دانشگاه فرهنگیان (تهران)

سرشناسه	فقیری، محمد، ۱۳۵۲-
عنوان و نام پدیدآور	کتاب معلم: ویژه دوره‌های کارورزی، کارآموزی و ضمن خدمت / تألیف محمد فقیری.
مشخصات نشر	تهران: دستان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۲۷۸ ص.
شابک	978-600-297-142-5
شابک دوره	978-600-297-151-7
وضعیت فهرست نویسی: فیپا	
موضوع	تربیت معلم ایران
موضوع	Teacher Training of Iran
موضوع	کارورزی، کارآموزی و ضمن خدمت
موضوع	Internship, Apprenticeship & In-Service Training
موضوع	کتاب معلم
موضوع	Teacher's book
رده بندی کنگره	LB ۱۷۰۷
رده بندی دیسی	۳۷۰/۷۱۱
شماره کتابشناسی	۵۶۹۱۷۰۵

انتشارات دستان

میدان انقلاب، خ اردیبهشت، خ وحید نظری، پلاک ۱۴۱. تلفن: ۶۶۹۵۴۱۰۰

نام کتاب: کتاب معلم (جلد اول)

نویسنده: دکتر محمد فقیری

ویراستار: عباس تارانتاش

چاپ اول: ۱۳۹۸ - شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه - چاپ: شریف

واژه نگار و صفحه آرا: معصومه نوروزی

ISBN: 978-600-297-142-5

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۹۷-۱۴۲-۵

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

تلفن پخش: ۶۶ ۴۶ ۱۰ ۲۱

منافع مادی حاصل از فروش این کتاب به مؤسسه غیرانتفاعی «مدرسه زندگی دیپلمات کیش» هدیه شده است. مؤسسه مدرسه زندگی، مؤسسه‌ای است غیرانتفاعی، غیرسیاسی، و مردم نهاد که تلاش دارد کیفیت آموزش دانش آموزان و نیز روش‌های تدریس معلمان را در تمام مقاطع با استفاده از فناوری‌های روز دنیا ارتقا بخشد.

فهرست مطالب

۱۱	پیش‌گفتار.....
----	----------------

فصل اول: درآمدی بر کارورزی و کارآموزی / ۱۷

۱۷	معرفی کارورزی.....
۱۸	تاریخچه و پیشینه کارورزی.....
۲۰	بررسی آرای متخصصان درباره کارورزی.....
۲۳	مبانی نظری کارورزی.....
۲۴	ابعاد و حوزه‌های کارورزی.....
۲۶	معرفی کارآموزی.....
۲۸	شباهت‌ها و تفاوت‌های کارورزی و کارآموزی.....
۳۰	نکته‌های فصل.....
۳۰	خودآزمایی.....

فصل دوم: برنامه کارورزی و کارآموزی در دانشگاه خرنیان / ۳۱

۳۲	سر فصل کارورزی ۱.....
۳۲	معرفی درس و منطق آن.....
۳۳	فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن.....
۳۵	راهبردهای تدریس و یادگیری.....
۳۵	منابع آموزشی.....
۳۵	راهبردهای ارزشیابی یادگیری.....
۳۵	سر فصل کارورزی ۲.....
۳۵	معرفی درس و منطق آن.....
۳۶	فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن.....
۳۷	راهبردهای تدریس و یادگیری.....
۳۷	منابع آموزشی.....

۳۷	راهبردهای ارزشیابی یادگیری.....
۳۷	سر فصل کارورزی ۳.....
۳۷	معرفی درس و منطق آن.....
۳۹	فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن.....
۳۹	راهبردهای تدریس و یادگیری.....
۳۹	منابع آموزشی.....
۳۹	راهبردهای ارزشیابی یادگیری.....
۴۰	سر فصل کارورزی ۴.....
۴۰	معرفی درس و منطق آن.....
۴۱	فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن.....
۴۲	راهبردهای تدریس و یادگیری.....
۴۲	منابع آموزشی.....
۴۲	راهبردهای ارزشیابی یادگیری.....
۴۴	برنامه کارآموزی در دانشگاه فرهنگیان.....
۵۲	مقایسه برنامه کارورزی با آماری در دانشگاه فرهنگیان.....
۵۲	برنامه عملیاتی برای تحقق اهداف کارورزی و کارآموزی.....
۵۴	نکته‌های فصل.....
۵۴	خودآزمایی.....

فصل سوم مشاهده / ۵۵

۵۶	چیستی مشاهده.....
۵۷	انواع مشاهده.....
۵۹	مهارت‌های مشاهده.....
۶۰	کنجکاوی و پرسش‌گری.....
۶۰	شک و تردید.....
۶۰	ارتباط و استنباط.....
۶۱	توجه و تمرکز.....
۶۱	حس و حدس.....
۶۱	ثبت و ضبط.....
۶۱	بررسی و مقایسه.....
۶۲	تحلیل و ارزیابی.....
۶۲	روش‌های مشاهده‌نگاری.....
۶۳	۱. گاه‌شماری.....
۶۳	۲. خط نشان.....
۶۴	۳. نمودار میله‌ای.....
۶۴	۴. نمودار خطی.....

۶۴	۵. سیاهه
۶۴	۶. نگاره مشارکت
۶۵	۷. مقیاس درجه‌بندی
۶۵	۸. خوشه‌سازی
۶۶	۹. یادداشت فوری
۶۶	۱۰. نگاشت جاری
۶۶	۱۱. نگاشت حکایتی
۶۶	۱۲. داستان یادگیری
۶۷	۱۳. گروه‌ها
۶۷	۱۴. نمونه زمانی
۶۸	۱۵. نمونه تعدادی
۶۸	۱۶. نمونه کاری
۶۸	۱۷. نمونه موقعیتی
۶۹	۱۸. نمودار درختی
۶۹	۱۹. نمودار ماهی
۷۰	۲۰. نقشه ذهنی
۷۱	ابزار مشاهده کلاسی
۷۲	پرسشنامه آزاد
۷۲	مشاهده کلاسی ۱؛ آزاد (غیرساختارمند)
۷۲	پرسشنامه نیمه‌ساختارمند
۷۳	مشاهده کلاسی ۲؛ نیمه‌ساختارمند
۷۴	مشاهده کلاسی ۳؛ نیمه‌ساختارمند
۷۵	مشاهده کلاسی ۴؛ نیمه‌ساختارمند
۷۵	پرسشنامه ساختارمند
۷۶	مشاهده کلاسی ۵؛ ساختارمند
۷۷	مشاهده کلاسی ۶؛ ساختارمند
۷۸	نکته‌های فصل
۷۸	خودآزمایی

فصل چهارم: توصیف / ۷۹

۷۹	چیستی توصیف
۸۰	انواع توصیف
۸۱	توصیف عینی
۸۱	توصیف ذهنی
۸۲	مهارت‌های توصیف
۸۲	مهارت کانون‌یابی

۸۲.....	مهارت حسن نویسی
۸۴.....	مهارت برجسته سازی
۸۶.....	مهارت فضا سازی
۸۸.....	مهارت تصویر آفرینی
۸۹.....	مهارت صحنه پردازی
۹۰.....	مهارت کنش پردازی
۹۰.....	مهارت پاناروما
۹۱.....	مهارت تور
۹۱.....	مهارت پرسشگری
۹۲.....	مهارت ارزش گرایی
۹۴.....	توصیف کلاسی
۹۵.....	نمونه توصیف کلاسی ۱
۹۶.....	نمونه توصیف کلاسی ۲
۹۷.....	نمونه توصیف کلاسی ۳
۹۹.....	نمونه توصیف کلاسی ۴
۱۰۰.....	نکته های فصل
۱۰۰.....	خود آزمایی

فصل پنجم بازاریابی / ۱۰۱

۱۰۱.....	چیستی بازاریابی
۱۰۵.....	تأثیر بازاریابی بر رشد فکری و شخصیتی
۱۰۷.....	انواع بازاریابی
۱۱۲.....	الگوهای بازاریابی
۱۱۳.....	۱. الگوی رالف و همکاران (۲۰۰۶)
۱۱۶.....	۲. الگوی گیبس (۱۹۹۸)
۱۲۰.....	۳. الگوی کلب (۱۹۸۴)
۱۲۴.....	۴. الگوی رایان (۲۰۱۱)
۱۲۶.....	۵. الگوی کرنی (۱۹۹۰)
۱۲۷.....	۶. الگوی هوین (۲۰۱۱)
۱۲۸.....	۷. الگوی کارتاگان و واسالوس (۲۰۰۲)
۱۳۰.....	۸. الگوی بود (۱۹۸۵)
۱۳۱.....	۹. الگوی شون (۱۹۸۷)
۱۳۲.....	۱۰. الگوی آتکینز و مورفی (۱۹۹۴)
۱۳۴.....	۱۱. الگوی گرین اوی (۲۰۱۵)
۱۳۶.....	۱۲. الگوی جونز (۲۰۰۰)
۱۳۸.....	۱۳. الگوی دیویی (۱۹۳۸)

۱۴۰.....	۱۴. الگوی وید (۱۹۶۰).....
۱۴۲.....	۱۵. الگوی لوفت و اینگهام (۱۹۵۵).....
۱۴۳.....	۱۶. الگوی بروکفیلد (۱۹۹۵).....
۱۴۶.....	۱۷. الگوی مزیرو (۱۹۹۰).....
۱۴۹.....	۱۸. الگوی لارنس وایکس (۲۰۱۴).....
۱۵۱.....	۱۹. الگوی فینک (۲۰۱۲).....
۱۵۲.....	۲۰. الگوی فرایتاگ (۱۸۶۳).....
۱۵۴.....	نکته‌های فصل.....
۱۵۴.....	خودآزمایی.....

فصل ششم: روایت پژوهی / ۱۵۵

۱۵۵.....	روایت چیست؟.....
۱۵۶.....	ارتباط روایت‌سنجی و روایت پژوهی.....
۱۵۷.....	ساختار روایت.....
۱۶۰.....	انواع روایت.....
۱۶۱.....	۱. زندگی‌نامه.....
۱۶۲.....	۲. تاریخچه زندگی.....
۱۶۲.....	۳. تاریخ شفاهی.....
۱۶۴.....	۴. خاطره.....
۱۶۴.....	۵. نامه.....
۱۶۶.....	۶. نمایشنامه.....
۱۶۶.....	۷. داستان.....
۱۶۸.....	۸. رمان.....
۱۶۹.....	۹. شعر.....
۱۷۱.....	عناصر اصلی روایت.....
۱۷۱.....	ایده اولیه.....
۱۷۲.....	پیرنگ.....
۱۷۳.....	زاویه دید.....
۱۷۳.....	شخصیت.....
۱۷۵.....	آموزش روایت‌نویسی.....
۱۷۶.....	۱. چگونه موضوع یابی (سوژه‌یابی) کنیم؟.....
۱۷۹.....	۲. چگونه آغاز کنیم؟.....
۱۸۱.....	۳. نقطه آغاز روایت کجاست؟.....
۱۸۱.....	۴. چگونه روایت را معماری کنیم؟.....
۱۸۲.....	۵. چگونه رویدادآفرینی کنیم؟.....
۱۸۲.....	۶. فراز و فرود در روایت چگونه است؟.....

۱۸۳	۷. ساختار روایت دارای چند حالت است؟
۱۸۳	۸. انواع پیرنگ در روایت کدام است؟
۱۸۴	۹. چگونه پیرنگ‌سازی کنیم؟
۱۸۵	۱۰. چگونه صحنه‌پردازی کنیم؟
۱۸۵	۱۱. چگونه شخصیت‌پردازی کنیم؟
۱۸۶	۱۲. با چه زاویه دیدی بنویسیم؟
۱۸۷	۱۳. کدام راوی را انتخاب کنیم؟
۱۸۸	۱۴. چه زمانی نوشتن را آغاز کنیم؟
۱۸۹	نکته‌های فصل
۱۸۹	خودآزمایی

فصل هفتم: کُدگذاری / ۱۹۱

۱۹۱	معرفی روش‌های روش‌شناسی کیفی
۱۹۲	پدیدارشناسی
۱۹۴	پژوهش توصیفی
۱۹۵	نظریه داده‌بنیاد
۱۹۶	مردم‌نگاری
۱۹۸	تحلیل محتوا
۲۰۰	کُدگذاری
۲۰۲	شیوه عملی کُدگذاری
۲۰۲	۱. قبل از کُدگذاری چه کاری باید انجام دهیم؟
۲۰۲	۲. چه چیز را باید کُدگذاری کنیم؟
۲۰۲	۳. ضرورت کُدگذاری چیست؟
۲۰۳	۴. واحد کُدگذاری کدام است؟
۲۰۳	۵. با چه روشی می‌توان کُدگذاری کرد؟
۲۰۳	۶. در کُدگذاری چه کاری انجام می‌دهیم؟
۲۰۴	۷. در کُدگذاری از چه کدهایی استفاده می‌کنیم؟
۲۰۵	۸. کُدگذاری چند مرحله دارد؟
۲۰۵	۹. کُدگذاری باز را چگونه انجام دهیم؟
۲۰۶	۱۰. در کُدگذاری محوری به چه چیز می‌پردازیم؟
۲۰۷	۱۱. در کُدگذاری گزینشی چه اتفاقی می‌افتد؟
۲۰۸	۱۲. کُدگذاری چه ویژگی‌های دارد؟
۲۰۹	۱۳. یافته‌های کُدگذاری را چگونه می‌توان گزارش کرد؟
۲۱۰	۱۴. از نتایج کُدگذاری چگونه و در چه جایی می‌توان استفاده کرد؟
۲۱۱	نمونه عملی کُدگذاری
۲۱۱	نمونه روایت

۲۱۹	نمایش کدگذاری
۲۲۰	نکته‌های فصل
۲۲۰	خودآزمایی

فصل هشتم: گزارش‌نویسی / ۲۲۱

۲۲۲	جمله‌نویسی
۲۲۶	بندنویسی
۲۲۸	انواع بندنوشت از نظر ساختار (بندنوشت‌های ساختاری)
۲۳۱	انواع بندنوشت از نظر سبک (بندنوشت‌های سبکی)
۲۳۳	ویژگی‌های بندنوشت
۲۳۶	الگوهای بندنوشت
۲۳۷	تعریف گزارش‌نویسی
۲۳۷	اهداف گزارش‌نویسی
۲۳۷	معرفی انواع گزارش
۲۳۹	مراحل گزارش‌نویسی
۲۳۹	تدارک و آمادگی
۲۴۰	ترسیم طرح
۲۴۰	تدوین پیش‌نویس
۲۴۰	اصلاح و بازنگری
۲۴۰	ساختارشناسی گزارش
۲۴۰	ساختار گزارش عادی
۲۴۱	ساختار گزارش علمی
۲۴۵	انواع گزارش کارورزی
۲۴۶	چارچوب گزارش کارورزی
۲۴۸	ویژگی‌های گزارش کارورزی
۲۵۰	عناصر مهم گزارش کارورزی
۲۵۲	نمونه گزارش کارورزی
۲۵۲	گزارش آموزشی
۲۵۶	گزارش عاطفی
۲۶۲	گزارش فیزیکی
۲۶۷	گزارش ساختاری
۲۷۲	گزارش کارآموزی
۲۷۳	گزارش آموزش پژوهی
۲۷۴	نکته‌های فصل
۲۷۴	خودآزمایی
۲۷۵	منابع

پیش‌گفتار

معلمی هم علم است و هم هنر. در این کار، علم‌آموزی و مهارت‌آموزی پیوندی ناگسستنی دارند. معلم، هرچه باسوادتر باشد، از سبک تدریس بهتری برخوردار است و هرچه هنرمندتر، ارتباط بهتری با شاگردان برقرار می‌نماید. سواد نیز تنها به انتقال دانش محدود نمی‌شود، بلکه مسأله شیوه طراحی، مدیریت و تدریس ماهرانه است. هنر معلم نیز، آموزش گفتگو است که خود چشمه زاینده خرد و عنصر اصلی یادگیری است.

معلم، بیش از هر چیز باید بی‌زیب نباشد و هر پدیده‌ای را مثل بار اول ببیند. همچنین باید بتواند به خوبی بنویسد، ترسیم کند و روایت نماید تا گنجینه‌ای از تجربه‌ها را برای نسل‌های آینده به یادگار بگذارد و با استفاده از کُدگذاری، همچون کیمیاگری، از روایت‌ها، الماس‌های درخشان بترشد. به آیندگان هدیه نماید.

آموزش و پرورش نوین به معلم فکور یا بازاندیش نیاز دارد. نقش معلم دیگر تنها به انتقال محتوا محدود نمی‌شود؛ بلکه وی وظیفه خطیر آموزش بر تنگنای بر عهده دارد و باید شاگردانی تربیت کند که از رشد شناختی، عاطفی و حسی-تفکری بالایی برخوردار باشند؛ از این‌رو، راهی جز پیمودن فرآیند پر پیچ و خم بازاندیشی ندارند.

خوشبختانه، در برنامه کارورزی و کارآموزی دانشگاه فرهنگیان مهارت‌آموزی جایگاه ویژه‌ای دارد و تربیت معلم فکور از چشم‌انداز قابل توجه‌ای برخوردار است؛ به‌طوری‌که این فرآیند از مشاهده تأملی آغاز می‌گردد و به نگارش تأملی پایان می‌یابد. مهارت‌های دیگری نیز مانند طراحی آموزشی، تدریس عملی، مدیریت کلاس، آموزش پژوهی، درس پژوهی و اقدام پژوهی به‌طور گسسته در هر دو برنامه نیز اسباب توسعه حرفه‌ای دانشجو معلمان را تأمین می‌کنند.

در سال‌های اخیر، نبود منابع کافی، دغدغه‌های استادان و مدرسان، بازخوردهای دانشجو معلمان و تجربه‌های شخصی، باعث شد نگارنده برای تألیف اثری کاربردی در

این ارتباط تأمل و تلاش بیشتری کند. همچنین وجود فصل‌های مشترکی در برنامه آموزش ضمن خدمت معلمان با برنامه کارورزی و کارآموزی سبب گردید، وی به فکر ایجاد پلی ارتباطی میان دانشگاه فرهنگیان و آموزش و پرورش باشد.

در این راستا، پیشنهاد گنجاندن مهارت‌های حرفه‌ای در آموزش ضمن خدمت، امکان توسعه حرفه‌ای معلمان را گسترش می‌دهد و مدارس را محیط مناسبی برای مهارت‌آموزی دانشجومعلمان می‌سازد. شایان توجه است که هر چه معلمان در دوره‌های ضمن خدمت از مهارت‌های مذکور بیشتر بهره ببرند، رشد شخصیتی و حرفه‌ای بیشتری پیدا می‌کنند و در تربیت دانشجومعلمان حرفه‌ای، توانایی بیشتری کسب می‌مایند.

از این رو، امیر و ضرورت مسائل مذکور باعث گردید اثر حاضر با عنوان «کتاب معلم» تألیف گردد. این کتاب در دو جلد، شامل ۶ مهارت پایه و ۷ مهارت پیشرفته است که به‌طور ویژه برای دوره‌های کارورزی و کارآموزی و آموزش ضمن خدمت طراحی شده است. این الگو، حتی می‌تواند چارچوب و مبنایی برای دوره‌های کارورزی رشته‌های مهندسی، پرستاری و ... تلقی شود و برای دوره‌های بازآموزی و مهارت‌افزایی در سایر دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی به کار رود.

شایان ذکر است که نگارنده پس از بررسی مهارت‌ها از دو منظر نظری و کاربردی، آنها را به دو دسته پایه و پیشرفته تقسیم کرده و برای ترتیب و توالی منطقی، هر یک را در فصلی جداگانه گنجانده و در قالب یک «بسته آموزشی» به‌همراه تعاریف، فعالیت‌ها و مهارت‌هایی خاص ارائه کرده است.

در فصل اول، پیشینه، مبانی نظری و ابعاد کارورزی را معرفی، عناصر و اهداف کارآموزی بررسی شده است؛ این فصل، چارچوب و چشم‌اندازی از ده برنامه مذکور به دست می‌دهد و درباره چستی و چرایی آنها بحث می‌کند.

فصل دوم به بررسی و تحلیل برنامه کارورزی و کارآموزی دانشگاه فرهنگیان و بیان تفاوت‌ها و شباهت‌های دو برنامه مذکور اختصاص یافته است. از مجموع دو برنامه فوق، می‌توان به الگوی ۶ مهارت پایه و ۷ مهارت پیشرفته معلمی دست یافت؛ گرچه همه این مهارت‌ها در هر کدام از برنامه‌های کارورزی و کارآموزی به طور کامل دیده نمی‌شود.

در فصل سوم، مشاهده و مشاهده تأملی، ۲۰ مهارت مشاهده‌نگاری و انواع مشاهده کلاسی مورد توجه قرار گرفته است. فصل چهارم به توصیف و مهارت‌های آن اختصاص یافته و با ارائه مثال‌هایی از توصیف کلاسی، پایان یافته است. مهارت‌های مشاهده و توصیف می‌تواند موجب تقویت حواس پنجگانه گردد و توان بازاندیشی را ارتقاء بخشد.

در فصل پنجم به بازاندیشی پرداخته شده است، که قلب آموزش تلقی می‌شود و ۲۰ الگوی مهم بازاندیشی به همراه مثال و مصداق بیان شده است که می‌تواند موجب تقویت هوش تأملی گردد. این هوش با مهارت‌هایی مانند روایت، توصیف، تحلیل، تبیین، مسأله‌یابی، فرضیه‌آزمایی، بحث، آگاهی، ارزیابی، کشف، بازنگری، بازیابی، برنامه‌ریزی، برسان، ادغام، ایجاد راه‌حل‌های بدیل و ... همراه است که در فعالیت‌های الگوهای متنوع بازاندیشی تکرار یافته‌اند.

در فصل ششم روایت‌پژوهی و ارتباط آن با روایت‌شناسی و روایت‌نویسی بررسی شده و انواع روایت با مثال و مصداق معرفی شده است. در پایان نیز، مهارت‌ها و مراحل عملی نوشتن روایت به صورت گام به گام آموزش داده شده است. همچنین در فصل هفتم، روش‌های مهم پژوهش کیفی را با ذکر مثال و کدگذاری مورد بحث قرار گرفته است. در پایان نیز، مراحل عملی کدگذاری با ذکر نمونه بیان شده است.

فصل هشتم را با آموزش جمله‌نویسی آغاز کردیم زیرا مسیر نوشتن برای مخاطبان آسان‌تر گردد و ترس آنها از نوشتن فرو ریزد. سپس آموزش بندنویسی و معرفی انواع بندنوشت ساختاری و سبکی پرداخته‌ایم. نکته برجسته این فصل این است که ۳۲ نوع بندنوشت معرفی شده که نیمی از آنها در نگارش فارسی تازه است و ادامه از راع گزارش و مهارت‌های گزارش‌نویسی و انواع گزارش آموزشی، عاطفی، ساختاری و فیزیکی به همراه نمونه مطرح شده است. با خواندن فصل روایت‌پژوهی و گزارش‌نویسی می‌توان مرز میان نگارش علمی و خلاق را به خوبی تشخیص داد و در صورت نیاز آنها را با هم تلفیق نمود.

نگارش و کدگذاری نیز می‌تواند باعث تقویت هوش زبانی، تحلیلی و منطقی - ریاضی شود. با نوشتن، می‌توان مخزن واژگانی را افزایش داد؛ همچنین با کدگذاری می‌توان رمزگشایی و رمزگردانی را تقویت کرد و ارتباط پدیده‌ها را کشف و تحلیل نمود و روابط منطقی، علمی و ریاضی آنها را ترسیم کرد. روایت‌نویسی نیز می‌تواند

موجب تقویت هوش روایی، زبانی، خلاق، هیجانی، اجتماعی، ارتباطی، درون فردی، میان فردی، هستی گرا و طبیعت گرا گردد. داستان و روایت، فرهنگ و ارزش ها، ذهنی (Mental dictionary) را غنی می سازد، روایت گری، نوآوری و خلاقیت را افزایش می دهد، کشف و شهود را تقویت می کند، ارتباط و تعامل را بیشتر می کند و ما را با مسائل مختلف عاطفی، ارتباطی، اجتماعی و طبیعی آشنا می سازد.

جلد دوم، شامل هفت مهارت پیشرفته است. سه فصل اول به ترتیب شامل سه مهارت طراحی آموزشی، تدریس عملی و مدیریت کلاس است؛ طراحی فعالیت نیز زیر شمول قسمت طراحی آموزشی است. معلمان و دانشجو معلمان محترم می توانند پس از آشنایی با انواع الگوهای طراحی آموزشی و انتخاب الگو و روش تدریس مناسب به گزینش الگوی مدیریت کلاس بپردازند، طرح درس خود را تدوین نمایند و برای ارائه و اجرا در کلاس آماده شوند.

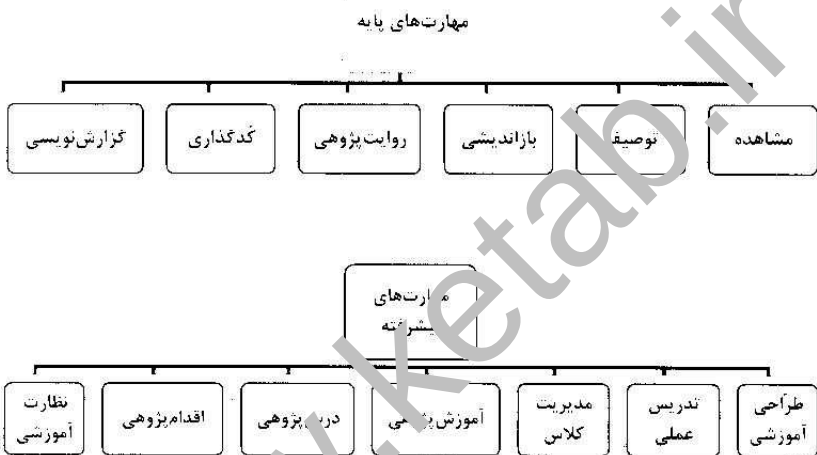
چهار فصل آخر جلد دوم نیز به ترتیب شامل آموزش پژوهی، درس پژوهی، اقدام پژوهی و نظارت آموزشی است و معلمان و دانشجو معلمان گرامی می توانند پس از آشنایی با روش شناسی پژوهش و انواع آن برای انجام درس پژوهی، اقدام پژوهی و نظارت بالینی و... آمادگی و مهارت لازم را کسب نمایند. در این چهار فصل، چارچوب رویکردهای مذکور به تفصیل ترسیم شده و مراحل انجام کار به طور عینی و عملی بیان شده است.

در این اثر، برنامه کارورزی و کارآموزی دانشگاهی بیان شده است، پشتوانه نظری و علمی هر مهارت به تفصیل تبیین شده و برای هر مهارت مثال و مصداق داده شده است. همچنین نموداری از شایستگی حرفه ای در آن ترسیم شده است که می تواند الگویی برای سایر مراکز آموزشی فراهم سازد.

علاوه بر این، با داشتن سرفصل هایی مشترک با دوره های آموزش ضمن خدمت معلمان، می توان پل میان آموزش و پرورش و دانشگاه فرهنگیان را مستحکم تر نمود که این امر می تواند در برنامه ریزی و تصمیم گیری آن نهاد، تأثیر گذار باشد.

اثر دو جلدی کتاب معلم، با الگوهای مهارت های پایه و پیشرفته معلمی، می تواند موجب ارتقاء سطح کیفی آموزش شود و با بسیاری از آثار بین المللی از این دست، به لحاظ نظری و کاربردی رقابت کند.

نگارنده پیشنهاد می‌کند، برای دوره کارورزی کارشناسی پیوسته، مهارت‌های موردنیاز، استفاده شود. برای دوره کارآموزی، مهارت‌های پیشرفته لازم به کار گرفته شود و انتخاب مهارت‌های پایه - که نقش پیش‌نیاز دارند - به تشخیص استاد دوره، منوط گردد. در دوره‌های آموزش ضمن خدمت، این انتخاب می‌تواند با توجه به ضرورت، نیاز و برنامه‌های آموزش و پرورش انجام گیرد. این «بسته آموزشی»، به مثابه چارچوبی نوین، می‌تواند امکان بازاندیشی در آموزش ضمن خدمت را نیز ایجاد کند.

وی امیدوار است این اثر بتواند در ارتقاء سطح آموزش کشور تأثیرگذار باشد و به معلمان در کلاس‌های ضمن خدمت و دانشجومعلمان در درس‌های کارورزی و کارآموزی جهت احراز شایستگی حرفه‌ای کمک شایانی نماید.

خوانندگان محترم می‌توانند جهت استفاده از مطالب علمی بیشتر در ارتباط با مهارت‌های پایه و پیشرفته، به کانال تلگرامی [@AmuzesheMoaleman](https://t.me/AmuzesheMoaleman) و اینستاگرام [NavisanMohammadFaghiri](https://www.instagram.com/NavisanMohammadFaghiri) مراجعه نمایند و از خدمات علمی آن بهره‌مند گردند.